

«rabón». Pall. *curt de vista, calça curta* (Cardós i V. Ferrera), com a tot el domini. Men. *curt* especialment «poc intel·ligent, beneït, babau, curt de gambals» (Ferrer Guinart, *Rond. Men.*, 216).

El ll. CURTUS va substituir BREVIS en totes les llengües romàniques, com a expressió popular, ampliant i modificant un poc el sentit que tenia en la llengua clàssica. Una u davant RT, en fonètica normal llatina, difícilment pot ser res més que breu, i a aquest timbre corresponen el cast. i it. *corto* i el fr. *court*; també és el vocalisme corresponent a *o* el més estès en els parlars occitans antics i moderns.

En llengua portuguesa i gallega, aquest adjectiu, *curto*, mostra una metafonia de *o-o* > *u-o* normal en l'idioma, i això s'estengué a alguns parlars lleonesos que detallo en el DCEC (fins a l'alt-santanderí *curto* 'de poca estatura', BRAE xxxiii, 278). Però ja no és normal en català, i aquest nostre vocalisme en *ú* s'estén a bastants parlars romànics veïns: Alta Ribagorça *curto*: a Benasc «isto home ye *curto* de talla» (Ferraz, 45) i amb el matis d'escarransit, mesquí: «no us pensets que sigo tan *kúrto* / ke tamé 'm fa goi convidà», verset popular que hi vaig sentir (1965); així segueix Èsera avall (*Regletas Curtas*, NL a Fuen-decampo, 1965) i a l'alt-aragonès de la vall de Gistau (BDC xxiv, 166).

També es troba ja en un inventari aragonès de 1373 a 1402 (BRAE iv, 347; III, 360) i en el jurista Blancas de 1641 (*DAut.*); Almeria *curto* (supra); *qurto* en el *Recontamiento* aljamiat d'*Alexandre* (S. xvi) (de matis dialectal aragonès, *RHisp.* lxxvii, 608); i així continua encara en un bon nombre de parlars occitans, rètics i alt-italians, fins als Grisons (*Val Cürta* barranc a Santa Maria de Calanca, Planta-Schorta, *Rät. Namenbuch*); hi ha encara *kürt* a la baixa Vall d'Aran (Lairissa i Qoate Locs, si bé més amunt hi ha *kwért* i *kwërt*, encara més anòmals); aran. *kürséra* 'drecera' (veg. infra).

Crec que podem acceptar decididament l'explicació d'aquesta u anòmala que ja suggeria en el DCEC. Nasqué en derivats importants com *escurçar*, on el tractament de *ü* com a *u* davant el grup complex RTI, romànic *rts*, és normal, cf. (a) *cunçar* COMPTIARE, *unça* ÜNCIA, *engrunçar* = *gronxar* CRONTIARE/CRONTICARE, cf. encara *dins* i *dintre* DE INTUS, DE INTRO, *intrar* INTRARE. La u d'*escurçar* s'estén fins al francoprovençal (lionès, etc.) *escurcier* (Duraffour, *VRom.* v, 166); l'aranès *kürséra* 'drecera' correspon a *courtsiera*, *courchieiro* de la major part de l'occità.

DERIV.: *Curta* eiv. («baile payés», PzCabrero), veg. *AlcM.* *Curtació*. *Curtària*. *Curtar* 'escapçar' hapax de JRoig: «bé castigà / braves mullès: / ben nou millès, / per les mamelles, / en les ramelles / d'arbres *curtades*, / ben aguhades, / vives, penjà» (*Spill*, 15941); a comparar amb el fet que en gran part del valencià s'usa *acurtar* en lloc d'*escurçar*: «es pot calcular si s'allargarà o s'acurtarà l'hivern», MGadea (*T. del Xè* III, 19); a Càrcer anoto l'*akurtaria* per 'Escarçaria' (1962)² *Curtatge*. *Curtedat* [1588]. *Curtejar*. *Curtes*. *Curtesa*. *Curtoi*. *Curtor*. *Escurçar* [S. xv], de EX-

CURTIARE, veg. supra, cf. oc. *escorchar* (?), it. *scorciare*; *escurçament*; *escurçadura*; cpt.: *escurçaites*. Abans es digué *acurçar* [JoMartorell]; *acorcir* (Llull); *acurçable*, *acurçador*, *acurçament*; o bé *acurtar* (Eiximenis), que encara es manté en l'ús valencià (*acurtar un camí*) així com *recurtar* per 'escurçar' (EValor, c. 1956). Veg. encara ESCURÇÓ.

1 D'un de *mànegues cortes* que assenyala en l'any 1363 no ens podem fiar, no sabent si no és còpia posterior, car si bé en el S. xiv no sembla que s'haguessin confós *o* i *ú* en el Rosselló, potser sí ja en el xvi, i això pot ser ultracorrecció. — 2 Cf. *encortar-se* 'torbar-se', «sentirse cortado», amb cites de MGadea i de Navarro en *AlcM.* Cast. ant. *encortar* (DCEC I, 919b40), que en l'*Otas* lleonès del S. xiv (fº 66v, ed. Baird, 56.17) sembla significar «terminar, atajar». Un hom es pregunta si ve d'això *encortar* 'embruixar', d'on *encortador* 'fetiller', en dos passatges del *Spill* de JRoig; *encortar* «hechizar» en una rondalla no localitzada pel DAG. («or., occid., val.», *AlcM.*). Però no fóra inversemblant partir del ll. COHORTARI 'exhortar, arengar', admetent que vagi passar a designar les paraules del fetiller.

Curtació, V. *curt* *Curtapeu*, V. *cortapisa* *Curta*, *curtatge*, *curtedat*, *curtejar*, *curtes*, V. *curt* *Curció*, *curtidor*, *curtir*, V. DCEC (CURTIR) *Curuculla*, V. *cogulla* *Curull*, V. *corral*

CURULL, substantiu, 'porció que sobresurt de les vores d'un recipient', i més antigament *curoll*, *curolla*, probablement del ll. COROLLA 'coroneta, garlanda', que en dialectes italians ha pres el sentit de 'capçana, rodell que es posa damunt del cap'; també el verb *curullar* i l'adjectiu *curull* 'ple a vessar' podrien ser antics, i això podria fer canviar l'explicació en petits detalls, però de fet no apareixen sinó modernament, i essent més probable que es vagin extraure del substantiu *curull*, *curolla*, hem de suposar que el punt de partida és *curolla* i que la *ú* (i potser el gènere masculí de *curull*) s'expliquin per la influència dels sinònims CARAMULL, *curucull*, *cucurull(a)*. □ 1.ª doc.: *coro(l)la*, 1284; *coroll*, 1379; *curull* subst. i el verb *curullar*, 1803; *curull* adj., c. 1880; *curull* subst. ja apareix abans del S. xix com a nom de lloc.

No s'usa literàriament fins a l'època moderna, i el fet de no haver-se'n assenyalat dades antigues més que en docs. ross., invita a admetre que de primer fou un mot només conservat en algunes porcions del territori. Però en aqueix dial., ja és ben antic, com a substantiu masculí i encara més com a femení, i en la dada primera ja té el sentit de 'caramull, porció que sobresurt': «totz los teulers agen a tolre e a mermar de totz los forns teulers tot so que'ls ditz forns teulers agen en alt, part la mida e mesura dels ditz deu sostres de cayrós --- negú teuler o teulera no gaus metre en cascú sostre de son forn sinó cinc-centz cayrós, ni gaus fer *corola* ad alcú forn en guisa que-y pogés més obra caber», en les *Ordinacions* de la batllia de Per-